

از طلا گشتن پشیمان گشته ایم

عراق، ترکیه را جایگزین ایران کرد؛ ترانزیت بین‌الملل و بازار صادراتی ایران در خطر است

رویای اردوغان به شباهت به رویاهای شی جین پینگ نیست، هر دو سوداهایی را در سر می‌پروراند که نتیجه آن انزوای اقتصادی و بین‌المللی ایران است. یکی با راه ابریشم و دیگری یعنی ترکیه با هدف گسترش ارتباطات خود، قصد ایجاد کانال سوئز جدید از طریق عراق را دارد. موضوعی که مستقیماً فضای منطقه را دگرگون خواهد کرد. علی شریعتی، عضو اتاق بازرگانی ایران، عنوان کرد: به دلیل شرایطی که برای ایران به‌وجود آمده است، روز به روز جایگاه ایران در حوزه ترانزیت بین‌الملل از دست خواهد رفت و کشورهایی مانند ترکیه، جایگزین ایران خواهند شد.

به گزارش گروه صنعت و تجارت پایگاه اطلاع‌رسانی دریا و نفت، عراق پروژه‌ای به ارزش ۱۷ میلیارد دلار برای اتصال یکی از بندرهای بزرگ خود در سواحل جنوبی به ترکیه از طریق شبکه راه‌آهن و جاده آغاز کرده است.

با این پروژه، بندر فاو در جنوب عراق که در منطقه‌ای غنی از منابع نفتی قرار دارد، به ترکیه متصل خواهد شد. این اتصال موجب کوتاه‌تر شدن زمان سفر بین آسیا و اروپا می‌شود و می‌تواند عراق را به یک هاب حمل‌ونقل تبدیل کند که رقیب جدی برای کانال سوئز خواهد بود.

با پیشبرد این اهداف، عراق به هاب تجارت در منطقه تبدیل می‌شود و با همکاری ترکیه، بازار صادراتی ایران از دست خواهد رفت. باید دید که چه اهدافی منجر شده است که عراق به عنوان یکی از شرکای تجاری ایران، این گونه ترکیه را جایگزین ایران کند؟

اهداف پروژه اتصال بندر فاو به ترکیه

راه‌آهن و جاده اتصال بندر فاو به ترکیه، تنها برای انتقال کالا و مسافر نیست، بلکه فرصتی برای توسعه گسترده‌تر مناطق مختلف عراق فراهم می‌آورد. دولت عراق برنامه‌هایی برای راه‌اندازی قطارهای سریع‌السیر با سرعت ۳۰۰ کیلومتر در ساعت دارد که مناطق مختلف صنعتی عراق را به یکدیگر متصل خواهد کرد.

خدمات ریلی عراق در حال حاضر محدود به چند خط است، از جمله یک قطار مسافری که بغداد را به بصره وصل می‌کند، ولی پس از اجرای این پروژه، عراق به یک مرکز ترانزیت کلیدی تبدیل خواهد شد.

بندر فاو در آینده می‌تواند رقابتی جدی برای بندرهای ایران ایجاد کند و به عراق فرصت‌های زیادی برای تقویت جایگاه ژئوپلیتیکی‌اش در منطقه بدهد. این پروژه همچنین شامل ساخت بندر جدید، پایانه‌های نفتی و سایر زیرساخت‌های حمل‌ونقل است.

این پروژه به دنبال ایجاد مسیری جدید برای حمل کالا از شرق آسیا، از جمله هند، از طریق خلیج فارس به عراق، ترکیه و سپس اروپاست. این مسیر جدید ممکن است تأثیر زیادی بر بندرهای جنوبی ایران بگذارد و ظرفیت حمل و نقل آنها را کاهش دهد.

علاوه بر این، عراق در حال تلاش برای اتصال بندر فاو به راه‌آهن خود و ترکیه است تا یک کریدور حمل‌ونقل جدید به وجود آورد. این کریدور ممکن است تأثیر منفی بر ترافیک ترانزیتی ایران به ترکیه و کاهش استفاده ترکیه از مسیر ایران برای حمل کالا به خلیج فارس منجر شود.

ترکیه در این پروژه به دنبال اهداف اقتصادی مختلفی از جمله حمل سریع‌تر کالا و مسافر با قطارهای سریع‌السیر و توسعه خطوط انتقال نفت و گاز است. همچنین، این پروژه پس از جنگ روسیه و اوکراین و تحولات جهانی، در شرایط جدید رقابت‌های منطقه‌ای قرار گرفته است که می‌تواند بر موازنه‌های اقتصادی و سیاسی تأثیرگذار باشد.

نقش تحولات منطقه در پیشبرد اهداف ترکیه

یکی از مسیرهای جایگزین کانال سوئز، پروژه اتصال بندر فاو به ترکیه بوده که از آن طریق به مدیترانه و اروپا متصل خواهد شد. اما کریدور دیگر، از فاو به سوریه، لاذقیه و مدیترانه خواهد رسید.

به نظر می‌رسد با اینکه مسیر سوریه کوتاه‌تر است و زودتر به مدیترانه و اروپا می‌رسد، اما گزینه ترکیه به سوریه ترجیح داده شده و ترکیه با حمایت از گروه‌های مسلح مخالف دولت سوریه، سعی دارد منافع خود را در این مسیر تقویت کند.

در نهایت، این کریدور جدید می‌تواند به معنای کاهش استفاده ترکیه از مسیر ایران برای حمل کالا به جنوب خلیج فارس باشد و رقابت‌های جدیدی را در منطقه شکل دهد.

از دست رفتن جایگاه ایران در حوزه ترانزیت بین‌الملل

در همین زمینه علی شریعتی، عضو اتاق بازرگانی ایران، در گفت‌وگو با تجارت‌نیوز مطرح کرد: در حال حاضر، جایگاه ایران در موارد مختلفی در حال از دست رفتن است. برای مثال، ایرانیان با مشکلات بین‌المللی فراوانی روبه‌رو شده‌اند و به دلیل سیاست‌های اتحادشده، ساعت‌ها در فرودگاه‌ها درگیر هستند. چراکه پروازها مدام لغو می‌شود یا اصلاً پروازی به اروپا وجود ندارد. این روند بسیار تاسف‌برانگیز است و موضوعی است که مردم عادی لمس می‌کنند.

به گفته او، به جز مردم عادی، به دلیل شرایطی که برای ایران به‌وجود آمده است، روز به روز جایگاه ایران در حوزه ترانزیت بین‌الملل از دست خواهد رفت و کشورهایی مانند ترکیه، جایگزین ایران خواهند شد.

اردوغان در رؤیای ایجاد امپراتوری!

شریعتی ادامه داد: اکنون ترکیه نقش بسزایی در آشفتگی منطقه حلب دارد. در فضای ژئوپلیتیک منطقه، این موضوع ارتباط مستقیمی با موضوع حماس و دیگر بحث‌های سیاسی و نقاط قوت ایران داشته و ترکیه سعی بر تغییر فضای منطقه و کنار گذاشتن رقبای خود را دارد. رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهوری ترکیه، یک نقشه امپراتوری در ذهن دارد و اقدامات متفاوتی برای رسیدن به هدف خود انجام می‌دهد.

این فعال اقتصادی تشریح کرد: یکی از این اقدامات، گسترش ارتباط با عراق است. عراق کشوری است که ۴۴ میلیون نفر جمعیت دارد و با بودجه ۱۵۶ میلیارد دلاری و فروش ۴.۵ میلیون بشکه‌ای نفت در روز، بازار بزرگی محسوب می‌شود. زیرساخت‌های عراق، اهمیت بسیاری دارد و کشورهایی مانند ترکیه، علاقه دارند که نقشی در این زیرساخت‌ها داشته باشند.

او متذکر شد: البته باید در نظر داشت که نقش امنیت در عراق بسیار مهم است و با وجود تنش‌های موجود در عراق، پروژه ترکیه به سادگی انجام‌پذیر نیست. اما پروژه مذکور، یک مگا پروژه بوده و سرمایه‌گذاری میلیارد دلاری در این پروژه انجام شده است.

ایجاد کانال سوئز جدید

عضو اتاق بازرگانی ایران و عراق خاطرنشان کرد: در حال حاضر، عمده ترانزیت کالاهای عراق، از طریق ایران و تنگه هرمز انجام می‌شود. اگر ایران تا زمان به سر انجام رسیدن این پروژه، نتواند فکری به حال از دست رفتن مزیت‌های خود کند، نه‌تنها عراق را از دست خواهد داد، بلکه ترکیه نیز به آرزوی دیرینه خود خواهد رسید و عراق را تبدیل به کانال سوئز خود خواهد کرد.

او در مورد از دست رفتن جایگاه ایران توضیح داد: در صورت تحقق این پروژه، استفاده از خلیج فارس و موقعیت آب‌های آزاد آن برای دریافت بار و ارسال به اروپا، از مسیر ترانزیت عراق می‌گذرد که در دست ترکیه خواهد بود. این موضوع عواقب نگران‌کننده‌ای برای ایران خواهد داشت.

آن طور که این فعال اقتصادی توضیح داد: ترکیه به دنبال گسترش یک امپراتوری است و در این مسیر حرکت می‌کند. در چنین شرایطی، ایران درگیر فیلترینگ، پخش صدای عادل فردوسی‌پور از تلویزیون و مسائل این‌چنینی است.

شریعتی با ذکر مثال دیگر در مورد از دست رفتن جایگاه ایران ادامه داد: به عنوان مثال، پروازهای خارجی کشور به بهانه‌های بی‌اساس تحت تأثیر قرار می‌گیرند. این در حالی است که امارات و ترکیه در حال گسترش شبکه هوایی خود هستند و پروازهای بیشتری به ایران می‌فرستند. ایران از همین موضوع هم جا مانده است.

به گفته او، در حال حاضر تقریباً عضوی از هر ایرانی در خارج از کشور حضور دارد و باید بین ایران و کشور محل سکونتش تردد داشته باشد. ایران از همین تردد مسافران هم جا مانده و نقش خود را از دست داده است. چندی پیش حداقل یک ایرلاین ایرانی وجود داشت، اما اکنون صورت مساله هم پاک شده است.

عضو اتاق بازرگانی ایران و عراق بیان کرد: این وضعیت، نشانه قدرت نیست. اگر در زمینه‌های دیگر قدرت وجود دارد، کافی نیست و باید مجموعه‌ای از قدرت‌ها، اعم از قدرت اقتصادی وجود داشته باشد. اینکه ایرانیان مجبور باشند برای دریافت ویزا در صف‌های طولانی ایستاده و از خدمات اولیه مانند کارتهای اعتباری و بانکی محروم شوند، وضعیتی خلاف عزت و قدرت است.

بازگشت به قرن اول هجری

به گفته شریعتی، برخی مسئولان معتقدند که تحریم‌ها تاثیری ندارند و نباید به مسائل بین‌المللی توجه کرد، اما واقعیت این است که بدون حل مشکلات خود با دنیا، هیچ پیشرفت و بهبود واقعی اتفاق نخواهد افتاد و اکنون مردم در شرایط قرن اول هجری زندگی می‌کنند.

وی افزود: وضعیت تحولات و تنش‌های اخیر در منطقه نشان داده است که اگر همچنان با همین روند با دنیا برخورد شود و مسائل و مشکلات با دنیا حل نشود، ایران روز به روز هزینه‌های بیشتری پرداخت خواهد کرد.

او در مورد احیای روابط با دنیا تصریح کرد: باید گفت که با احیای برجام و خروج ایران از لیست سیاه FATF، ایران به گلستان تبدیل نمی‌شود. حداقل شش سال طول می‌کشد که ایران به نقطه صفر بازگردد. اما هرچه این اقدامات عقب انداخته شود، ایران با شیب بیشتری به لحاظ جایگاه خود در شاخص‌های اقتصادی، سقوط خواهد کرد و جایگاه خود را از دست خواهد داد.

این فعال اقتصادی با انتقاد از رویکرد برخی از مقامات گفت: برخی مسئولان در کشور از بستن تنگه هرمز و گروگان‌گیری به مثابه راه حل، سخن به میان می‌آورند. این سیاست‌ها نتیجه‌ای جز انزوا و نابودی برای ما به همراه نداشته است. یک روز ایران در اقتصاد جهانی سهم داشت و تهدید به عرضه نکردن نفت می‌کرد. اما در حال حاضر، عرضه نکردن نفت، منجر به کاهش درآمد ایران می‌شود و تغییری در جهان حاصل نخواهد شد.

وی عنوان کرد: سیاست‌های نادرست اقتصادی و بی‌توجهی به روابط بین‌المللی باعث شده است که ایران از بسیاری از فرصت‌ها محروم بماند و به جای اینکه از تجارت و سرمایه‌گذاری‌های خارجی بهره‌مند شود، به راحتی این امکانات به کشورهای دیگر منتقل می‌شود. جریان اقتصاد در حال حرکت است و اگر ایران خود را با آن تنظیم نکند، از مسیر جا می‌ماند.

او در نهایت خاطرنشان کرد: ایرانیان، جاماندگان هستند؛ اما مسئولان فکر می‌کنند همه‌چیز تحت کنترل است. موضوع آن است که مسائل به حاشیه برده شده و از اصل جا مانده است. اگر این شرایط ادامه پیدا کند، کماکان ایران از تحولات جا می‌ماند.